

de Jacobs ladder

Kwartaaluitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude, onder redactie van de Historische Vereniging O.C. van Hemessen

de Jacobs ladder

Bij de voorplaat

Jachtwerf Van Wijk anno 1952 (foto Bep v.d. Laan) en
2016 (foto Hugo Tander)

36e jaargang nr. 3, juli, augustus, september 2016

Erelid

- D. Brouwer de Koning, oud-burgemeester van Jacobswoude
- C. Karmelk, oud-penningmeester van de vereniging (2012†)

Voorzitter

- Ben Beukenholdt, Thuisweide 30, 2481 BK Woubrugge, telefoon 0172-519247, e-mail benbeukenholdt@hotmail.com

Secretaris

- Anneke Zwarst
Van Eeghenstraat 40, 2481 XS Woubrugge
telefoon 0172-518186 e-mail: a.h.zwarst@ziggo.nl

Penningmeester

- Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, telefoon 071-5018645, e-mail tjerkhiddes@kpnplanet.nl

Bestuursleden

- Thea Kok-Lansbergen
- Peter de Lange
- Ed Molenaar
- Arjen Schreuder
- Pim Laarmans

Redactie

- Thea Kok-Lansbergen (eindredactie)
Emmalaan 74
2481 BB Woubrugge
telefoon 0172-518 585
e-mail: thea.lansbergen@ziggo.nl
- Pim Laarmans
- Anneke Zwarst

Basisvormgeving en opmaak

Blikveld, Zandvoort

Aan dit nummer werkten mee

Henk Houtman
Pim Laarmans
Rietje Meijer
Frits Rohling
René van Tienhoven
Frans Witteman

Foto's en illustraties

Archief Rietje Meijer
Archief fam. Van Wijk
Archief Bep v.d. Laan
Henk Houtman
Annelies Ooms
Hugo Tander
RMO Leiden
Nelleke Woortman

Fotobewerking

Hugo Tander

www.hemessen.nl

.....

Op tijd opzeggen!

Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaatschap van de Historische Vereniging niet verlengen, vergeet dan niet dit tijdig (vóór 1 december) schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Frits Rohling,
Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade,
e-mail: tjerkhiddes@kpnplanet.nl.

Lidmaatschap

Wilt u onze Historische Vereniging steunen en de Jacobs ladder voortaan elk kwartaal thuis ontvangen? Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Anneke Zwarst, a.h.zwarst@ziggo.nl (Zie onze site www.hemessen.nl)
De contributie bedraagt € 15,- per jaar en € 20,- voor hen die dit blad per post ontvangen. Te voldoen na ontvangst van de nota op de rekening bij de Regiobank, nummer NL28 RBRB 0850 0174 16 t.n.v. de Penningmeester van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.

De Jacobs ladder is een uitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude.

ISSN 0168-1079

© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.
Niets uit deze uitgave mag vernoemd, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Van de voorzitter

Als u dit leest is het alweer augustus. Hopelijk hebt u een fijne vakantie achter de rug. En voor wie nog gaat: veel genoeg en kom heel terug! Thuis of ergens anders, deze extra dikke Jacobsladder is weer de moeite van het lezen waard.

Het spijt ons u te moeten meedelen dat een van onze indertijd regelmatige auteurs is overleden, namelijk Hugo Zwetsloot. Wij wensen zijn familie veel sterkte. Frits Rohling heeft een treffend In Memoriam geschreven.

De inhoud van dit nummer is weer gevarieerd en zal u zeker boeien.

De cursus Genealogie is ondertussen gegeven en is een succes gebleken. Daar komen we nog wel op terug.

Verder hebben we toch weer een najaarsexcursie georganiseerd en we hopen en verwachten nu een groot aantal aanmeldingen. Meer hierover op het inlegvel. Geef u op!!

De samenwerking tussen het Museum en onze vereniging gaan we intensiveren. Zo gaan we bijvoorbeeld proberen werkgroepen te organiseren met eigen taken. Dus als u enige interesse hebt, laat het ons dan weten.

In de volgende Jacobsladder meer daarover.

Ten slotte, veel leesplezier en mooie groet,

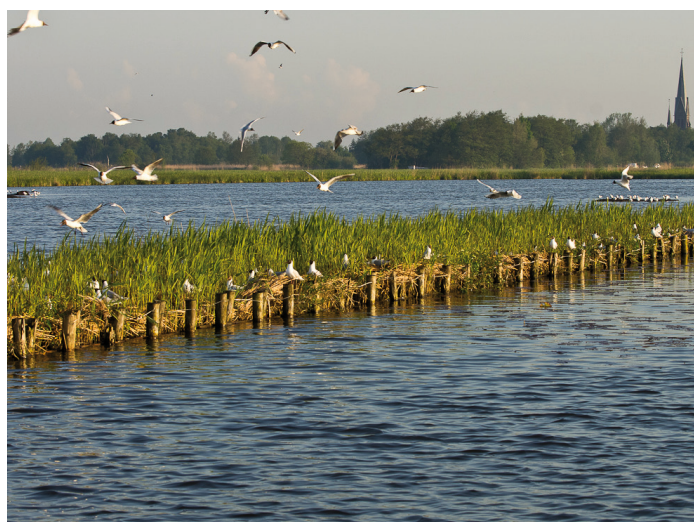
Ben Beukenholdt

INHOUDSOPGAVE

• Verslag A.L.V.	2
• De dood in archeologisch Zuid-Holland	4
• I.M. Hugo Zwetsloot	5
• Leden zoeken hun voorouders	6
• Interview Bouw van Wijk	7
• Wandeling Oudendijkse en Vlietpolder	12
• Nieuwe aanwinsten museum	16
• Nostalgische terugblik	17
• Hoogmade Toen en Nu	20

Zie pagina 6

Zie pagina 19

In nummer 2 stond het artikel van Frans Witteman 'Jeugdige slachtoffers van het water in Hoogmade (1)'. Het tweede deel van dit artikel kunt u lezen in het volgende nummer van de Jacobsladder, dat eind november verschijnt.

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen' op donderdag 2 juni 2016

Aanwezige leden en geïnteresseerden (buiten het bestuur): 35

Van (bestuurslid) Peter de Lange en de fam. Bax is bericht van verhindering ontvangen.

1. Opening

Ben Beukenholdt, voorzitter, opent de vergadering en heet de aanwezige leden welkom, alsmede de heer Evert van Ginkel die de lezing na de pauze zal verzorgen.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er zijn geen ingekomen stukken en/of mededelingen voor de ALV.

3. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 7 mei 2015

Geen van de aanwezige leden heeft opmerkingen of vragen inzake de notulen.
De notulen worden vastgesteld.

4. Jaarverslag van de secretaris

5. Jaarverslag van de penningmeester

De verslagen worden door respectievelijk de secretaris en de penningmeester voorgelezen. De verslagen roepen geen vragen op en de voorzitter bedankt de bestuursleden voor hun uiteenzettingen.

6. Verslag kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie

De kascommissie, bestaande uit Cees de Lange en Jaap Haasbroek doet bij monde van Cees de Lange verslag. Tijdens de controle op 26 mei 2016 is bij de penningmeester, Frits Rohling, een keurige administratie aangetroffen en is naar het oordeel van de Kascommissie alles piekfijn in orde. Hij stelt voor, met dank aan de penningmeester, het bestuur decharge te verlenen, wat onder applaus gebeurt.

Cees de Lange is aftredend en voor hem in de plaats stelt Betty Kemper zich beschikbaar. De voorzitter bedankt Cees de Lange voor zijn inzet en Betty Kemper voor haar bereidheid in de kascommissie deel te nemen.

De kascontrolecommissie zal voor het boekjaar 2016 bestaan uit Jaap Haasbroek en Betty Kemper.

7. Begroting 2016

Frits Rohling geeft een gedegen toelichting op de begroting voor 2016 en geen van de aanwezigen heeft vragen of behoefte aan een nadere toelichting.

De begroting 2016 wordt goedgekeurd.

8. Bestuursmededelingen

1. Samenstelling bestuur

De penningmeester, Frits Rohling, is aftredend, maar heeft zich herkiesbaar gesteld.

Pim Laarmans is in 2015 tussentijds toegetreden als lid en is volgens schema in 2016 aftredend, maar heeft zich herkiesbaar gesteld.
De voorzitter dankt beiden voor hun aanblijven.

2. Activiteiten

- De voorzitter meldt dat de te organiseren jaarlijkse excursie gepland is op 24 september 2016. In de Jacobs-ladder volgt nadere informatie over programma en kosten.
- Op 18 juni 2016 vindt in Woubrugge de Open Dag Waterrecreatie plaats. De Historische Vereniging heeft op de braderie weer een kraam, alwaar ansichtkaarten en boeken gekocht kunnen worden.

3. Cursus Genealogie

Pim meldt dat op de dinsdagen 14, 21 en 28 juni 2016 in het Streekarchief te Alphen aan den Rijn voor onze leden een cursus Genealogie wordt gegeven. De (gereduceerde) prijs bedraagt slechts € 30,00 per persoon. In de Jacobs-ladder is hiervoor al aandacht geweest en enkele leden hebben zich al aangemeld. Er is nog plek voor belangstellenden. Als er veel belangstelling is, zal er ook in het najaar een cursus gegeven worden.

4. Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed Jacobswoude

Ed Molenaar, lid van het bestuur van CEJ, meldt dat het bestuur van deze stichting en dat van de Historische Vereniging met elkaar om de tafel zijn gegaan om na te gaan hoe deze twee organisaties elkaar kunnen versterken. Daarbij zijn de overeenkomsten en verschillen besproken, en er blijken vooral overeenkomsten te zijn. Op dit moment ligt er een voorstel om voor beide organisaties één klein bestuur te formeren, bijgestaan door een aantal werkgroepen, met als doel de belangstelling van onze inwoners voor de historie van Hoogmade en Woubrugge te stimuleren. Het houden van aantrekkelijke exposities is een van de elementen, omdat gebleken is dat de belangstelling daarvoor groot is.

9. Rondvraag

Rietje Meijer stelt voor in het wandelboekje 'Rondje om de kerk' een inlegvelletje te doen over hetgeen inmiddels met het pand aan de Bateweg 1 is gebeurd. Een goede suggestie, aldus de voorzitter.
De voorzitter wijst de aanwezigen erop dat er een boekentafel in de zaal is en dat de daarop uitgestalde boeken vanavond gekocht kunnen worden.

10. Sluiting

Om 20:45 uur sluit de voorzitter, met dank voor de belangstelling van de aanwezige leden, de vergadering.

De dood in archeologisch Zuid-Holland

"Oud of goud, groot of dood – dat zijn de beste publiekstrekkingen voor een archeologisch onderwerp!" Zo begon archeoloog Evert van Ginkel van 'TGV teksten en presentatie' zijn lezing na de ALV op 2 juni jl. Als u er niet bij was, hebt u echt iets gemist!

Van Ginkel nam ons mee in de periode van de Steentijd tot de Bataafse Republiek en vertelde in een boeiend verhaal van alles over de manieren waarop mensen vroeger begraven of gecremeerd werden, en hoe men – aan de hand van alleen oude botten – kan vaststellen of het gaat om een man, vrouw of kind. Bij een min of meer compleet skelet is het zelfs mogelijk (bij benadering) de leeftijd van de gestorvene te bepalen.

Bij Hardinxveld-Giessendam, vertelde Van Ginkel bijvoorbeeld, werd bij de aanleg van de Betuwelijn een circa 7000 jaar oud skelet van een vrouw gevonden. Ze heeft de toepasselijke naam Trijntje gekregen, en is door Maja d'Hollosy gereconstrueerd. Trijntje ligt in stukken en brokken in het archeologisch depot van de provincie Zuid-Holland, maar een 'plaatsgenoot' van haar is te bewonderen in de Romeinse villa Rijswijk, bij de entree van het Archeon in Alphen (waar het Archeologiehuis Zuid-Holland en het Romeins museum gevestigd zijn).

Daar vind je ook twaalf complete skeletten uit de Bronstijd (1700 v. Chr.) die in 1987 in een groepsgraf in Wassenaar gevonden werden. Na een moordpartij, of een ernstige twist met een naburige stam? Dat zullen we nooit weten.

Zo voerde Van Ginkel ons door de historie waarbij hij van alles vertelde over de hurkhouding waarin begraven mensen werden gevonden, over losse botten, losse schedels in Leiden, baby- en bootgraven enzovoorts, enzovoorts.

Hij eindigde zijn lezing met een verhaal over een verborgen graf in Lisse uit 1800, waar archeologen eigenlijk het minste van weten. Het daar omstreeks 1975 gevonden skelet is niet bewaard gebleven, maar omdat het onder een huis lag, is een misdrijf niet uit te sluiten...

In het Museon in Den Haag is een permanente tentoonstelling over graven uit de Nieuwe Steentijd bij Schipluiden en Ypenburg te zien.

Het 'Graf van de visser' uit Molenaarsgraaf; de man ligt begraven in hurkhouding, met benen vishaken (niet te zien op de foto) en geweitak van edelhert, circa 2000 v.Chr., foto Rijksmuseum van Oudheden, Leiden.

In Memoriam: Hugo Zwetsloot

door Frits Rohling

Op 10 juni 2016 zag ik in het Leidsch Dagblad de rouwadvertentie die het overlijden van Hugo Petrus Zwetsloot meldde. Diezelfde middag, even na twaalf uur, hoorde ik de welbekende klokken van de R.K. Kerk van Hoogmade luiden met de bedoeling de inwoners te laten weten dat er een medebewoner van ons dorp de dag ervoor was overleden.

Een half jaar eerder heeft Hugo nog contact met mij opgenomen met het verzoek of ik de documentatie (over zijn oom Petrus Leonardus Zwetsloot), die hij had achtergelaten bij het museum Otto Cornelis van Hemessen in Woubrugge, bij hem wilde terugbrengen omdat hij zelf nog bezig was een stukje familiehistorie op papier te zetten. Samen met mijn kleinzoon heb ik diezelfde middag de spullen bij hem teruggebracht en zeker nog een uur, met mijn kleinzoon op schoot, een gezellig gesprek met hem gehad. Toen hij klaar was met het naslagwerk liet hij telefonisch weten dat wij snel moesten zijn om de spullen weer op te halen want voor hem was het inmiddels vijf voor twaalf en hij wist dat hij niet lang

meer onder ons zou zijn. Hij kon de spullen zelf niet meer aan mij overhandigen en ik begreep dat hij ook dit keer de juiste inschatting had gemaakt.

Sinds mensenheugenis was Hugo Zwetsloot lid van de Historische Vereniging O.C. van Hemessen en ook zeer actief als leverancier van lezenswaardige artikelen die hoofdzakelijk de historie van de Heerlijkheid Hoogmade beschreven; vooral vanuit zijn achtergrond als Hoogheemraad van Rijnland maar zeker ook als fervent lezer van de Jacobs ladder die ons graag meer wilde laten weten over de inwoners en zeker over de agrarische omgeving van Hoog-

made met haar boerderijen en bewoners.

Een van zijn laatste 'tik op de vingers' van het bestuur van de Historische vereniging was zijn reactie op het in memoriam voor Aad van Mil die volgens de schrijver was geboren en getogen in Ofwegen (Woubrugge). Hugo reageerde nog zeer ad rem met de correctie dat Aad van Mil was geboren in het plaatsje Kethel (tegenwoordig Schiedam).

De Historische Vereniging O.C. van Hemessen verliest in Hugo Petrus Zwetsloot een zeer betrokken en zeer gewaardeerd lid dat zich zeer bewust was van het overdragen van zijn kennis van het historisch erfgoed van het dorp Hoogmade; opdat men zich bewust blijft van de inzet van vroegere generaties, wat heeft geleid tot de totstandkoming van het huidige (polder)landschap waar natuur en bedrijvigheid elkaar versterken en de historie wordt onderstreept door het grote aantal molens dat nog steeds onderdeel is van het behoud van het waterschap Rijnland. <<

Open Dag

Waterrecreatie 2016

door Anneke Zwarst

Waar iedereen op hoopte gebeurde niet: geen blauwe lucht met een lekker zonnetje, maar grijze wolken waaruit geregeld druppels vielen. Maar, je hebt geen keus, de kraam is gehoord, bemensing geregeld, dus op tijd uit de veren om de kraam zo in te richten dat de mensen blijven staan en niet achteloos voorbij lopen. Helaas stonden we niet op ons vertrouwde plekje voor de bakker, oftewel, enigszins uit de loop.

Toch hoort u ons niet klagen. Ook de bezoekers moesten het minder mooie weer voor lief nemen en er waren er genoeg die met plezier de oude ansichtkaarten van Jan Stigter bekeken en kochten, omdat net dat ene voor hen zo leuke plekje op die kaart stond. En ook was er belangstelling voor de boeken. Met name het wandelboekje 'Rondje om de kerk' en 'Dorp in Oorlogstijd' vonden gretig aftrek.

Uiteraard proberen we de bezoekers te motiveren lid te worden van onze vereniging en ook dat lukte: we mochten vijf nieuwe leden inschrijven.

J.M. van Winden, C.C. Ket, D. Brunt, allen uit Woubrugge en Ton (vroeger slager) Witteman die inmiddels in Noordwijkerhout woont. Als laatste M. van Leersum die het lidmaatschap als een cadeautje heeft gekregen. Zij maken nu een inhaalslag met het lezen van de Jacobs ladders 1 en 2 van dit jaar. Wij kijken op een toch geslaagde dag terug en gaan er volgend jaar weer voor. <<

Leden zoeken hun voorouders

door Pim Laarmans

Drie dinsdagavonden in juni duurde de beginners-cursus Genealogie (familiekunde).

De cursus werd gegeven door twee medewerkers van het Streekarchief Rijnlants Midden in Alphen aan den Rijn.

Maar liefst tien leden van onze vereniging hadden zich voor de cursus ingeschreven. Allereerst werd uitleg gegeven over het verschil tussen genealogie, familiegeschiedenis, kwartierstaat, stamreeks en parenteel, en hoe de naamgeving in ons land is verlopen.

In de periode 1811-1813 werd op last van Napoleon bepaald dat de Nederlanders die nog geen vaste naam hadden een naam moesten aannemen (Registers van naamsaanneming); het bevolkingsregister wordt in ons land pas sinds 1850 bijgehouden. Al deze gegevens zijn tegenwoordig digitaal op te vragen (bijv. website [www.WieWasWie](http://www.WieWasWie.nl) of www.streekarchiefrijnlantsmidden.nl).

Voor 1850 waren er volkstellingen, doop-, trouw- en begraafboeken (website www.gahetna.nl). Ook de kerkarchieven kunnen iets over de periode voor 1850 vertellen (website Streekarchief).

Ook notariële archieven, rechterlijke archieven, belastingarchieven, militieregisters kunnen verder helpen bij genealogisch onderzoek.

Het begint bij de oude schoenendoos op zolder met uw familiefoto's, familiepapieren, trouwboekjes, bidprentjes enz.

De tien leden van de Historische Vereniging O.C. van Hemessen zijn inmiddels verslaafd geraakt aan hun onderzoek. U bent gewaarschuwd! <<

Herdruk De Kom

Het boekje dat Frans Witteman schreef over De Kom in Hoogmade was snel uitverkocht. Hebt u het gemist? Dan hebben we goed nieuws: er is onlangs een herdruk verschenen.

Als u het wilt bestellen, neem dan contact op met Frans Witteman, tel. 071-5012382.

Bouw van Wijk (82) heeft een hobby: zeilen

door Henk Houtman

De eerste boot die Bouw van Wijk onder handen nam, was een oude roeiboot die zijn vader ooit had gebouwd. Er moest veel aan worden opgeknapt. Met een overall aan en tong uit de mond mocht de vierjarige Bouw al timmerend en schilderend proberen de boot te redden, maar het werd niks. De roeiboot heeft nooit meer gevaren. Daarna is het toch wel beter gegaan. Op de jachtwerf aan de Boddens Hosangweg in Woubrugge werden vanaf 1930 gedurende zo'n 70 jaar enige duizenden zeiljachten, motorjachten en sloepen gebouwd, eerst door zijn vader Gerrit, daarna door Bouw. Klanten kwamen van heinde en ver en gaven het dorp aan de Wetering internationale allure. Wie Bouw van Wijk zegt, zegt Woubrugge. En andersom.

Een genealogisch uitstapje naar de 18e eeuw brengt ons bij Jan van Wijk en Neeltje van Dobben. Zij krijgen een zoon Bouwe Jansz van Wijk (geboren 1795 in Aarlanderveen), die op 8 augustus 1819 trouwt met Maria van Ommeren uit Koudekerk. Als beroep heeft Bouwe bouwman. Ze krijgen vijf

kinderen. Na Jan, Hermanus, Gerritje, die na drie maanden overlijdt, en Gerretje wordt op 27 oktober 1832 de jongste geboren: Bouwe. Ook hij is landbouwer en trouwt op 19 april 1857 met de Koudekerkse Klara van Egmond.

De jonge Bouw probeert een oude roeiboot op te knappen. Alle begin is moeilijk.

Onder de nakomelingen van dit echtpaar is natuurlijk weer een Bouwe (1871-1942). Diens zussen Aaltje, Wilhelmina en Maria vinden in Alphen goede huwelijkspartners in respectievelijk houthandelaar

Spreij, bloemist en kweker Lemkes en vruchtensapfabrikant Jan de Pijper.

Bouwe, grootvader van de Bouw van Wijk van dit artikel, gaat in 1894 als 23-jarige bij zijn zwager in de vruchtensapfabriek in Alphen werken. In 1899 kan hij medevenoot van de fabriek van zijn zwager De Pijper worden. In hetzelfde jaar trouwt Bouwe met Elizabeth A. de Raadt uit Gouda.

Tussen ruwweg 1800 en 1950 waren er in Alphen wel zestien fabrieken in vruchtensap, vruchtenwijn, jams "en al hetgeen verder tot deze tak van nijverheid gewoonlijk gerekend wordt te behoren". De fabrieken werden ook wel 'bessenknijperijen' genoemd. Bouwe en Elizabeth gaan de villa 'Welgelegen' in Alphen bewonen. Ze krijgen negen kinderen, onder wie natuurlijk weer een Bouwe (1905). Deze wordt later dierenarts en trouwt met Wilhelmina Cornelia Spreij. Een van de andere kinderen krijgt de naam Gerrit (* 9 maart 1902). Voor dit artikel gaan we met Gerrit verder, want dat is de vader van de huidige Bouw van Wijk senior.

Bouwe van Wijk (1871-1942), vruchtensapfabrikant in Alphen.

Gerrit is niet in de wieg gelegd voor vruchtensappen en jam, hij houdt meer van schepen. Na de ambachtsschool en avondschool scheepstekenen krijgt hij een baan bij Scheepswerf De Dageraad aan de Heimanswetering, op de grens van Alphen en Woubrugge. 'De Dageraad' bouwt kotters, trawlers, binnenvaartschepen, maar Gerrit ziet meer in de jachtenbouw. Als 25-jarige tekent en bouwt hij zijn eerste jachtje, de Rakker 1.

Directeur W.A. Boot van 'De Dageraad' heeft niet alleen een mooi bedrijf, maar ook een mooie dochter. Gerrit waagt zijn kans en op 2 juni 1927 trouwen Gerrit van Wijk en Johanna Boot op het gemeentehuis van Woubrugge.

Samen bezoeken ze Nederlands-Indië, een bijzondere reis voor die tijd. Gerrit neemt een zelf gebouwde scherenkruiser mee, vaart ermee in Batavia en voordat het stel naar Holland terugkeert, weet hij de boot te verkopen. En passant is Gerrit nog even lid geworden van de Koninklijke Bataviasche Jachtclub.

1939. Gerrit en Jo van Wijk met hun kinderen Bouwe en Miny. Zus Elly wordt een paar jaar later, in 1944, geboren.

Eigen jachtwerf

Met hulp van zijn schoonvader wordt de grote droom van Gerrit van Wijk werkelijkheid. In 1930 wordt aan de Boddens Hosangweg in Woubrugge de Jachtwerf G. van Wijk opgericht.

De eerste order in 1930: "Beste meneer Van Wijk. Ik schrijf u maar een paar regeltjes. Ik wou u vragen of u een kano wilde bouwen voor mij, liefst niet te duur. Hierbij de maat: lang 2 m en 70 cm, breed

70 cm. Diep of hoog 30 cm. Liefst Pinks hout, heeft u dat zoo dik? Verder ongeverfd gaarne, alles zoo goedkoop makend. Verder hoop ik dat alles bij u thuis goed gaat. Wilt u svp gaarne vlug terugschrijven of 't kan want ik popel van ongeduld. Hier in Boskoop is alles water en nog eens water. Dankend, Metselaar."

Gerrit van Wijk ging aan de slag. Hij werkte de hele dag en nacht door en toen z'n vrouw de volgende morgen wakker werd...voer Gerrit op de Woudwetering in een kano, weliswaar nog zonder dek, rond. Al in 1932 werden de eerste Wibozeiljachten gebouwd. Wiboz is een samentrekking van Van Wijk en Boot. De jachtwerf heeft ruim 3200 houten en stalen zeil- en motorjachten gebouwd.

Woubrugsche Speelgoedfabriek

In de oorlog was er geen werk meer op de jachtwerf. Maar daar had Gerrit van Wijk wat op gevonden. Het personeel ging modellen van jachten bouwen en bewegende speelgoed dieren fabriceren. Zo hadden de timmerlieden en schilders toch werk. Onder de weidse naam Woubrugsche Speelgoedfabriek werd contact gezocht met de winkel van M. van den Hoek aan de Van Manderslootstraat in Alphen aan den Rijn. In een brief uit 1944 van de speelgoedwinkel lezen we: "Hoewel wij de prijzen wel wat hoog vinden, willen wij de gereed zijnde speelgoederen wel afnemen, ter wille van de werkverschaffing. Zodoende kunt u mij de 40 stuks dieren wel zenden."

Een model van een Draak werd na de oorlog in 1953 onder andere via contacten met de Royal Belgian Sailing Club aan koning Boudewijn van België geschonken, die het een plekje in zijn werkkamer gaf.

Gerrit van Wijk, 1902-1986

Op 9 augustus 1933 krijgen Gerrit van Wijk en Jo Boot hun eerste kind, geboren in het huis op de werf. Een jongen en hij wordt vernoemd naar zijn opa Bouwe. Twee jaar later wordt Miny geboren, en in 1944 Elly.

Timmeren, zeilen, zaken doen krijgt Bouw met de paplepel ingegoten. En dan moet je ook nog naar school. De lessen op de christelijke lagere school in Woubrugge worden grotendeels in schuren en stallen gevolgd. Immers, de Duitsers hebben het schoolgebouw gevorderd. Na de oorlog gaat Bouw naar het lyceum in Alphen, maar op de jachtwerf is het toch allemaal veel leuker? Vader stuurt hem naar het lyceum in Den Haag en daar lukt het het diploma te halen. Op de HTS Scheepsbouw in Dordrecht verloopt het voorspoedig. Bouw gaat het vak leren bij zijn vader, bij opa Boot zijn grootvader, bij scheepswerf Van der Giessen in Krimpen aan den IJssel en bij de Shipyard Odell bij Londen. "Ik mocht ook naar andere Engelse werven, maar dan moest ik mijn baas wel precies verslag doen van wat daar gebeurde en hoe er gewerkt werd", aldus Bouw die zo al vroeg kennis maakte met een vorm van bedrijfsspionage, die hij ook later meemaakte in zijn bedrijf. In Southampton bleek trouwens dat daar al in polyester werd gebouwd.

De militaire dienstplicht bracht Bouw van Wijk door in de scheepstekenkamer van de Koninklijke Marine in Den Haag. Aan het eind van de dienstdtijd mocht matroos eerste klasse Bouw van Wijk in 1958 aan de beroemde Kieler Woche meedoen. Hij behaalde in de sharpieklasse de eerste prijs. Met het jacht 'Prins te Paerd' van de Koninklijke Marine, waar de heren officieren de bemanning vormden, werd in de dra-kenklasse een vijfde plekje bereikt....

Matroos 1e klasse Bouw van Wijk met de eerste prijs van de Kieler Woche (1958).

Wedstrijden

Zowel vader Gerrit als Bouw heeft altijd met veel enthousiasme in allerlei klassen aan wedstrijdzeilen gedaan. Nederlands kampioen, Europees kampioen, Europees kampioen ijszeilen, de lijst is lang en de prijzenkast is vol. Als 14-jarige mocht Bouw aan een wedstrijd meedoen toen de Fries en veelvuldig zeilkampioen Klaas Vrolijk nog een bemanningslid zocht. Bouw wilde wel. In 1954 werd Vrolijk als eerste onderscheiden tot Lid van de Orde van de Sneker Pan. De Koninklijke Watersportvereniging Sneek reikte deze prestigieuze onderscheiding 33 jaar later uit aan Bouw van Wijk wegens zijn grote verdiensten voor de watersport. Hij is ook acht jaar voorzitter van de afdeling export van de HISWA geweest en 45 jaar voorzitter van de IJzeilvereniging Brasemermeer.

In 1958 nam Bouw het stokje over van zijn vader en werd eigenaar van de jachtwerf. In de zeventiger

jaren ging Van Wijk ook opereren als beëdigd jachtmakelaar en taxateur.

Joke van Wijk weet zo langzamerhand wel hoe ze het roer stevig in handen moet houden.

Toen de markt midden jaren '80 een beetje verza-digd raakte met Wibo's brak er een moeilijke tijd aan. De nieuwbouw en reparatie werden gesloten en er werd ontslag aangevraagd voor 12 mensen. Tijd om de bakens te verzetten en tijd voor iets nieuws. Bouw liet uit Noorwegen een romp van polyester komen en maakte er een mooie sloep van. Er kwam vraag naar sloepen. In 1987 was op de HISWA-tentoonstelling, jaarlijks mekka voor de watersport, de eerste sloep te zien, Van Wijk 21. Het werd een trend. Op een gegeven moment waren de sloepen niet meer aan te slepen. De bouw van sloepen kreeg veel navolging bij andere werven. In de Waterkampioen van de ANWB werd Bouw de 'godfather van de sloepen' genoemd. Het ene model nog mooier dan het ander, met dank aan de ontwerper en vriend Pieter Beeldsnijder, met wie Bouw lang heeft samengewerkt. Dit jaar overleed hij. Bouw: "Pieter had het in zijn vingers om wat

moois te tekenen".

In 1998 werd onder de nieuwe naam Van Wijk Maritiem de sloepenbouw overgenomen door bedrijfsleider Peter van Wieringen.

Gerrit van Wijk is in 1986 overleden. Hij werd 84 jaar. Moeder Johanna Boot is in 1990 op 87-jarige leeftijd overleden.

Bouw trad in 1959 in het huwelijk met Truus (Geertruida Catherina) Schot uit Alkmaar. Hij had haar, hoe kan het anders, leren kennen tijdens het zeilen in Loosdrecht. In 1966 is ze op 31-jarige leeftijd aan een ernstige ziekte overleden. Zoon Gert uit dit huwelijk (* 21.11.1960) woont in Enkhuizen.

Op 19 april 1968 trouwen Bouw en Joke J. van Oort. Elkaar bij het zeilen leren kennen.... Het echtpaar krijgt twee kinderen: dochter Ellen (* 12.2.1970) en partner wonen in Bussum met twee kinderen. Zoon Bouw (*28.4.1973) is in 2006 getrouwd met Esther Rosier (*8.8.1976) uit Alphen aan den Rijn. Het stel heeft twee kinderen: Merle (11) en Bouwe Frank (9).

Van vader op zoon op zoon op...

Links: Bouw senior voor zijn ouderlijk huis. In de kamer boven is hij geboren.

Rechts: Bouw junior heeft het roer overgenomen van zijn vader.

Foto's Henk Houtman

Bouw van Wijk jr. is in de voetsporen van vader en grootvader gestapt. Na zijn studie aan de heao heeft hij vanaf 1999 de werkzaamheden van de jachthavens van de Woubrugse Jachtwerf G. van Wijk en Zoon voortgezet. In 2004 is aan de Wijde Aa een overdekte sloepenhaven gebouwd, waar het gezin ook woont.

Ook Bouw junior is gek op zeilen en ijszeilen. Samen met Ruud Hoogenboom uit Roelofarendsveen zijn ze inmiddels drie keer Nederlands kampioen ijszeilen (in het Zweedse Hudiksvall) geworden. Voor deze prestatie werd het tweetal in april van dit jaar uitgeroepen tot de sportploeg van het jaar van de gemeente Kaag en Braassem.

Bouw en Joke van Wijk kijken vanuit hun huis aan het einde van de Boddens Hosangweg uit op het Paddegat, waar Woudwetering, Wijde Aa en Braassem samenkomen. Een prachtig uitzicht voor een botenman, die nog elke dag op de werf is te vinden. Is er tijd voor hobby's? Joke speelt tennis en golf. Bouw: "Zeilen, ijszeilen en jagen. In die volgorde." Voor het huis liggen een lemsteraak en een sloep van een bekend merk afgemeerd.

Literatuur

Archiefmap Van Wijk,
Museum Van Hemessen
Archief Bouw van Wijk
Publicatie
H.J. Habermehl
Streekarchief Rijnlands
Midden

G. VAN WIJK, Woubrugse jachtwerf, Telef. §21

Nieuwbouw en reparatie, hout zoowel als staal

ZOMER- EN WINTERBERGING

In- en verkoop van jachten - Verhuur van zeiljachten, per dag of langer

EEN WANDELING DOOR DE GESCHIEDENIS VAN DE OUDENDIJKSE- EN VLIETPOLDER

door René van Tienhoven

Wandelend door Ofwegen zie je het polderlandschap abrupt veranderen. Aan de ene kant de diepe Oudendijkse polder met de bebouwing van Woubrugge op de achtergrond. Aan de andere kant de vele meters hoger gelegen Vlietpolder, met ver aan de horizon de contouren van Leiden. Maar zo is het niet altijd geweest. Tot de 17e eeuw lagen de polders aan beide zijden van Ofwegen even hoog. Tijdens onze wandeling zien we wat er sindsdien gebeurd is.

VEENDERIJ TEN WESTEN VAN HET DORP WOUBRUGGE, 1744.

In tegenstelling tot de weinig planmatige, en vooral door financieel winstbejag gedreven turfwinning in de Vierambachtspolder, is de vervening van de Oudendijkse polder heel geordend uitgevoerd. Toen de bewoners in 1726 aan het Hoogheemraadschap van Rijnland toestemming vroegen om het gebied uit te venen, werd die in 1727 gegeven voor een afgemeten periode van 30 jaar. Wijs geworden van de gemaakte fouten

in de Vierambachtspolder, waar na honderden jaren van roofofbouw een leeggeplunderd waterlandschap achterbleef, wilde men deze chaos niet nog een keer meemaken.

Afgesproken werd, dat in 1757 alle turf door de inwoners afgestoken moest zijn, waarna het Hoogheemraadschap de polder zou droogmalen. Doel van deze nieuwe projectmatige benadering was, dat zo veel sneller naar een goed beheersbare droogmakerij kon worden toegewerkt.

En zo geschiedde het ook; het uitvenen (turf winnen) liep uiteindelijk slechts een paar jaar uit, waarna het Hoogheemraadschap een watermolen installeerde die in 1760 met de droogmaling begon. Ter herinnering zijn de fundamenten van deze molen later herbouwd. Je kunt ze vinden aan het begin van het fietspad, ter hoogte van de overdekte botenstalling. In 1765 kwam een tweede, zogenaamde ondermolen het uitmalen van de

Droogmakerij Oudendijk

We beginnen onze wandeling op de dijk achter boerderij Mariahoeve in Ofwegen. Het is moeilijk je voor te stellen dat als je hier in de vroege Middeleeuwen gestaan had, je niet omlaag keek de polder in, maar dat het veenlandschap voor je oprees, hier en daar wel zo'n drie tot vier meter. Door eeuwenlange inklinking en bemaling zakte het land echter steeds verder en moesten er uiteindelijk dijken omheen gelegd worden om droge voeten te houden. En zo ontstond in 1626 de Oudendijkse polder, waarvan we de oorspronkelijke diepte nog ongeveer kunnen aflezen aan het mini-poldertje tussen dijk en fietspad dat nooit is uitgeveend. En dat brengt ons vanzelf bij de oorzaak van de verdere bodemdaling van de Oudendijkse polder. Die komt namelijk geheel voor rekening van de turfwinning, die hier pas begin 18e eeuw begon.

Oudendijkse polder versterken. Deze stond op de zuidelijke hoek van het huidige bungalowparkje aan de Oudendijkseweg. In 1766 was de drooglegging voltooid en zag de 366 hectare grote polder er ongeveer uit zoals nu. Alleen zijn we nog weer een stukje verder gezakt en ligt het diepste punt nu op -5,75 meter (maaiveldhoogte). En dat is zo'n 7 tot 8 meter lager dan in de Middeleeuwen. De twee molens zijn in 1914 afgebroken en vervangen door een elektrisch gemaal (nu het gemaal Rijlaarsdam).

Boepolder en Plaspolder

Boepolder, (foto Hugo Tander)

Al een kleine dertig jaar na de stichting van de Oudendijkse polder werd in 1655 de Boepolder aan het gebied toegevoegd. De Boepolder beslaat het gebied tussen de Leidse Slootweg en de Wijde Aa. Later is ook de Plaspolder toegevoegd, het fraaie natuurrijke poldertje tussen het fietspad langs de Wijde Aa en de slaperdijk.

In 1827 verschoof bij het aanbrengen van een duiker tussen de Plaspolder en de Oudendijkse polder een groot gedeelte van de dijk van de Plaspolder. Mogelijk speelden de vele kwelders in dit gebied hierbij een rol. Er ontstond een meterslang gat en beide polders liepen onder water.

Alle pogingen om de dijk te dichten mislukten, zelfs het afzinken van een schip in het gat mocht niet baten. Het water steeg 3 el (2 meter) en 4 palm (40 cm), genoeg om honderden koeien, twaalf paarden en vijftien schapen te doen verdrinken. Tevens gingen honderdduizenden turven verloren. De waterschade in de Oudendijkse polder is binnen een jaar hersteld. De Plaspolder bleef echter nog zeventig jaar onder water staan en is pas net voor

de eeuwwisseling leeggepompt met een speciaal daarvoor aangebrachte molen.

Wijde Aa / Esselijcker Tocht

De Esselycker Tocht (foto Annelies Ooms)

Met de Mariahoeve in onze rug lopen we parallel aan het fietspad de dijk op richting Woubrugge. Aan onze linkerhand blikkert de Wijde Aa tussen de rietkragen door. Ooit was dit water een veenriviertje, net als de Does en de Zijl. Maar door oeverafslag en turfwinning werd het als maar breder, tot de forse plas die het nu is. Om verdere afkalving te voorkomen, beschermen brede rietkragen op verscheidene plaatsen de oevers.

Daar waar het fietspad een scherpe bocht naar links maakt, stuiten we op nog een veenstroompje, de Esselycker Tocht. Ver voor de inpoldering van de Oudendijkse polder liep dit riviertje onbelemmerd van de Wijde Aa naar de Rijn en was toen zelfs een handelsroute. Nu is hij meegezakt met de polder en kan je duidelijk het hoogteverschil zien met de oorspronkelijke monding, die nog steeds als een doodlopend watertje op het fietspad stuit.

“'t land vliegt de schoorsteen uijt”

Door de ongebreidelde turfwinning veranderde ons landschap in de 17e eeuw in een leeggeroofd plassengebied. De Staten van Holland en de Hoogheemraadschappen zagen het met lede ogen aan, maar konden het niet verhinderen. Bekend is hun verzuchting: “Men staet het toe, doch 't land vliegt de schoorsteen uijt”

Het belang van turf

Baggerbeugel (foto Nelleke Woortman)

We keren de Wijde Aa de rug toe en vervolgen onze wandeling naar het zuiden langs de Esselycker Tocht. Hier komen we in het gebied waar zo'n 250 jaar geleden turf dé bron van inkomsten was. In het begin was de turfwinning eenvoudig: van het droge bovenste (hoog)veen kon je de turf simpel afsteken (het zogenaamde 'droogvenen'). Maar al snel daarna kwamen de lagere natte lagen aan de beurt, die gebaggerd moesten worden (het zogenaamde 'natvenen' of 'slagvenen'). Een moeizaam proces waarbij de turf na het baggeren moest uitzakken op legakkerijtjes, waarna de vrouwen uit Woubrugge er op gingen 'trippelen' (met plankjes onder de voeten vasttrappen). Dan moest de turf nog drogen, en uiteindelijk bleef er van een 30 cm dikke plak veen een 10 cm dikke turf over. Maar....turf bracht ondanks de moeizame winning nog altijd meer op dan veeteelt en was een zeer belangrijk middel van bestaan. Het was dé brandstof van de Gouden Eeuw, mede omdat Holland weinig bossen had en stookhout daardoor schaars was.

Een herinnering aan het veenderij verleden van de Woubrugse polders is het beeld van de turfsteker op de brug over de Woudwetering. Dit monument zet de aanschouwer overigens wel een beetje op het verkeerde been. In Woubrugge en omgeving is vrijwel geen turf gestoken, maar voor het overgrote deel gebaggerd met de baggerbeugel. Een andere herinnering is het bijna niet meer zichtbare tracé van een spoorlijntje, waarover de turf (waarschijnlijk met een soort paardentrammetje) vanuit de polder naar de diverse turfshuren op de

dijk in Ofwegen werd vervoerd. Vandaar ging de kostbare brandstof na het drogen per schip verder naar Amsterdam, Haarlem, Leiden en Gouda. De turf werd daar niet alleen gebruikt voor verwarming, ook de bierbrouwerijen, aardewerkfabrieken en de wasserijen van de grote Leidse lakenindustrie stookten op turf.

Ofwegen

Ofwegense Wetering (foto Hugo Tander)

Na een aantal maal via een smal plankje een slootje overgestoken te hebben, slaan we midden in de Oudendijkse polder af naar het westen en lopen we parallel aan de slootrichting richting Ofwegen. Het verhaal wil dat Ofwegen een verbastering is van 'hofwegen'. De hofhouding van de graven van Holland zou zich hier in de Middeleeuwen met de ontginning van het land hebben bemoeid vanuit hun kasteel Groot Poelgeest in Koudekerk. Een andere link met de Heerlijkheid Koudekerk is dat dit dorp zijn beruchte galg aan het zuidende van Ofwegen had gesitueerd. Maar mogelijk is ook dat Ofwegen een verbastering is van Hoefdic, een dijk tussen de hoeven, beschreven in 1252.

Pas in 1872 kwam er een brug over de Does

Aangekomen bij de dijk wandelen we richting Mariahoeve langs de Ofwegense Wetering, die vroeger zowel links als rechts van de weg liep. Daarvoor hadden de turfschepen een goede toegang tot de talrijke Ofwegense turfschuren. De westelijke wetering is later gedempt om het smalle karrespoor langs de hoeves te kunnen verbreden tot de huidige provinciale weg.

De Does

Na het passeren van de Mariahoeve klimmen we bij het parkeerterrein over een hek en vervolgen onze wandeling over de smalle kruin van de dijk langs de Wijde Aa. Al na een paar honderd meter gaat die over in de dijk langs de Does, op Romeinse kaarten de 'Druses' genoemd.

Zo breed als de Does er nu bij ligt, was hij echter niet altijd. Doordat de monding van de Rijn bij Katwijk in de 12e eeuw steeds verder verzandde, dreigde het Rijnland langzaam maar zeker te overstromen. Om dat te voorkomen moest het Rijnwater via andere routes naar open zee worden afgevoerd. De omliggende dorpen waren hiervan doordrongen en zetten een samenwerkingsverband op. Afsproken werd de op de Rijn uitmondende veenstroompjes Does en Zijl te verbreden en gedeeltelijk te kanaliseren, zodat een natuurlijke bypass ontstond. Samen met de Woudwetering voerden ze het Rijnwater af via het Braassemermeer, de Kagerplassen, het Haarlemmermeer, het Spaarne en het IJ naar de (zoute) Zuiderzee. Er waren maar liefst vijftien ambachten (bestuursdistricten) aan beide kanten van de Rijn bij dit project betrokken, die later het Hoogheemraadschap van Rijnland zouden vormen.

De Does was, zoals alle waterwegen in vroeger eeuwen in ons land, de enige verbinding met de buitenwereld. De boeren gingen per boot naar de markt in Leiden, naar de kerk aan de overkant, maar ook naar hun koeien in de polder. En de melk ging op de boot weer terug naar de boerderij. Pas in 1872 was er sprake van een redelijk wegennet en zijn de beide Doesoevers in Hoogmade met elkaar verbonden door

een brug.

Langs de dijk, ter hoogte van de woonboten, ligt nog een geriefhoutbosje dat bekend staat als het 'Galgenbosje'. Het gerucht gaat dat hier iemand zou zijn opgehangen. Het er langs lopende pad heet officieel de Vlietkade, maar wordt in de volksmond ook wel naar de opgehangen persoon, het Gijsgijsenpad genoemd.

Deel 2 van deze wandeling vindt u in het volgende nummer van de Jacobs ladder. <<

De kiem van onze democratie

Het woord 'landschap' is een puur Nederlands woord. Wij schiepen zelf ons land door het te ontworstelen aan de zee en daarna te verdedigen. Die eeuwig durende strijd heeft in hoge mate de ziel, de identiteit van de Nederlander bepaald. En die gezamenlijke inspanning leidde ook tot collectieve afspraken over zaken als belastinginning, perceelindeling en rechtenverkaveling. Dat samen doen en organiseren en samen eigenaar zijn is ook de kiem van onze democratie (Trouw, 19 mei 2016)

Bronnen

- Wandeling door de Vlietpolder, Corneel van Rijn, boerderij Buitenverwachting, Hoogmade.
- Geschiedenis van het Groene Hart, Adrie den Boer, Johan de Bruijn, Jan van Es, Arjan van 't Riet
- Oogst van de Veenlandschappen, Hilde E.A. Huizenga
- Eene wandeling door Woubrugge en Hoogmade, O.C. van Hemessen

Nieuwe aanwinsten

Het museum heeft een vruchtbare periode achter de boeg, dit mag blijken uit de volgende schenkingen aan het Museum (in willekeurige volgorde):

rechterwijsvinger; een originele schoolfoto uit 1910; een foto van de 'Chr. Knapenver. Samuel' Woubrugge 1911; Reglement van de begrafenis vereniging 'DE LAATSTE EER' te Woubrugge, opgericht 1-3-1934; drie krantenknipsels (echtpaar Van der Lip 50 jaar in het huwelijksbootje én 40 jaar het veer Paddegat gevaren, overlijden dokter Loth, Chr-nationale school Woubrugge 100 jaar).

Van mevrouw C. Boer

Twee kruis- of krashouten, ook wel afschrijfhout genoemd.

Van **de heer Lelyveld**, namens de erfgenamen van Theo van Wieringen (foto links):

Stekeltrekker (2x), slootkantafsteker, graskantafsteker, pikhaak, houten baggerschep, zeis, hooivork (zonder steel) en een nog niet geïdentificeerd gereedschap. Al deze gereedschappen zijn in onbruik geraakt door de mechanisering in de landbouw.

Daarnaast, maar dan voor een echte winter, drie paar houten schaatsen (twee om te 'zwieren' en een paar Friese doorlopers) en een oude (zelfgemaakte) prikslee met de noodzakelijke twee prikken.

Van Dave Wijsman:

Een sigarenkistje met een twintigtal pijpenkoppen, veel ervan met details versierd, en twee stenen bollen ('knikkers' die waarschijnlijk werden gebruikt voor het afdichten van flessen -met inhoud uiter-aard). Dit alles gevonden op het terrein waar de Cornelis Kempenaarlaan nu is. Daar was ook (een deel van) de tankval, het is dus de vraag of deze pijpenkoppen daar van origine lagen of zijn aangevoerd bij het dempen van de tankval.

Machteld Kaltenecker is een kleindochter van Johan van Raad, misschien beter bekend als Jan de Wagenmaker, uit Woubrugge, die bij het opruimen van haar zolder iets tegenkwam waarvan ze dacht: dit mag niet weg. Haar eigen (klein)kinderen hadden er geen belangstelling voor, weggooien kon ze niet over haar hart verkrijgen en dus meldde zij zich bij de Historische Vereniging met de vraag

Een legaat van **Aad van Mil**, waaruit zijn interesse blijkt: een paar honderd foto's van Hoogmade en omgeving; een paar honderd dia's van Hoogmade en de molens rond Hoogmade en Woubrugge. Bij de fusie van de RK-kerken in de regio dreigde een verzameling over de RK-kerk en haar pastoors in Hoogmade verloren te gaan; Aad heeft deze verzameling onder zijn hoede genomen en nu aan het museum nagelaten. Museum Van Hemessen (dat Woubrugge-Hoogmade als onderwerp heeft) is met veel afbeeldingen en informatie over Hoogmade verrijkt.

Van **mevrouw De Jeu**, schenking van, onder meer,: Persoonsbewijs (26-6-1941 getekend door H.J. Hoogenboom) van J.G. Boer, 'gemeentewerkman' (naar verluidt in die tijd de enige in dienst van de gemeente). In plaats van een pasfoto is als signalement het bewijs voorzien van de afdruk van de

of het museum soms geïnteresseerd was in 7 oude kasboeken van 1921 tot 1931 van haar grootvader. Natuurlijk meteen opgehaald en ze zijn het bekijken ook meer dan waard: bijna in schoonschrift staat, per klant, uitgebreid omschreven welke leveringen en reparaties gedaan zijn voor welk bedrag en, wat uiteraard voor Jan heel belangrijk was, wanneer er betaald was.

Als bonus kregen we een oude schoolfoto, met op de achterkant de vermelding van bijna alle namen. Hartelijk dank voor deze tas met Woubrugge historie.

<<

Nieuws: 'Streekarchief Rijnlands Midden' blijft in Alphen aan den Rijn

In Alphen aan den Rijn is nu nog het streekarchief van Alphen, Nieuwkoop en Kaag en Braassem ondergebracht.

In dit archief (in het oude Raadhuis) kan de geïnteresseerde onder andere oude akten burgerlijke stand, bevolkingsregisters, doop-, trouw en begraafboeken vinden.

Bovendien kan men diverse archieven inzien (archief rechtelijke akten, ambachts archief, archief weeskamers, notariële akten, bouwvergunningen en Hinderwetvergunningen).

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem hebben de afgelopen maanden onderzocht of ze hun bovengenoemde archieven wel of niet zouden gaan onderbrengen in Leiden in het archief van 'Erfgoed Leiden en omgeving' (Boisotkade 2A).

Redenen voor een eventuele verhuizing naar Leiden zijn volgens de drie gemeenten: kostenreductie en de verwachting dat in het archief van 'Erfgoed Leiden en omgeving' de kwaliteit van de archiefstukken beter gegarandeerd kan worden.

Nadeel van een verhuizing naar Leiden is dat een bezoek aan het archief aldaar voor onderzoek (bijvoorbeeld genealogie) complexer wordt (reistijd, parkeren en dergelijke).

Op dit moment is bekend dat de gemeente Nieuw-

koop heeft besloten haar archief van Alphen naar Leiden over te brengen en dat Alphen heeft besloten in Alphen te blijven.

De verwachting is dat de gemeente Kaag en Braassem, in navolging van Alphen, ook zal besluiten haar archief in Alphen te laten.<<

Nostalgische terugblik Woubrugge en Hoogmade

Door Rietje Meijer

Hoogmade - Een belangrijke dag voor de Nederlandse Hervormde Gemeente van Hoogmade en Rijpwetering: zondag 3 maart 1985 was men weer voor het eerst sinds Hemelvaartsdag 1984 bijeen in het fraai gerestaureerde beeldbepalende kerkgebouw.

De herstelwerkzaamheden aan de kerk begonnen met een bijzondere handeling begin november 1984: met behulp van een hoogwerker haalde mevrouw R. Oomen-Ruijten toen de haan van de toren.

De totale kosten van de restauratie van de kerk uit 1729, die onder Monumentenzorg valt, bedroegen 382.000 gulden. Hiervan werd voor 240.000 gulden aan subsidie toegezegd, terwijl uit eigen middelen van de hervormde gemeente 50.000 gulden werd bijgepast. Gedeputeerde Hekkelman beloofde dat men nog kon rekenen op een bedrag van 80.000 gulden, zodat de Hervormde Gemeente nog 12.000 gulden bij elkaar moest garen.

President-Kerkvoogd J.B. Uit den Boogaard was

dankbaar voor alle medewerking, inspiratie en adviezen van het gemeentebestuur en speciaal voor het geld voor de verlichting van het torenuurwerk. Burgemeester D. Brouwer de Koning, die medevoorzitter was van de Provinciale Kerkvoogdijkamer, wees nog op de mogelijkheid om na afwikkeling van allerlei subsidieaanvragen zich te wenden tot de provinciale kerk in Schiedam. Architect B. Van Beek meldde dat de werkzaamheden niet geheel vlekkeloos waren verlopen. Dit doordat men bemerkte dat bij de restauratie in 1953 nieuw lood was aangebracht op een verrotte toren. Dat had tot aanzienlijke uitloop van kosten en werkzaamheden geleid. Hij adviseerde om nu meteen al het onderhoud ter hand te nemen, zodat het niet noodzakelijk zou zijn om hier over dertig jaar weer te staan.

Onder leiding van dominee Boonstra volgde na de toespraken, overdracht en aanvaarding van de kerk een dienst, waarbij voor het eerst sinds negen maanden de klok weer in gebruik werd genomen. De monumentale bijbel werd weer plechtig op de kansel gelegd, het doopbekken op de doopvont geplaatst en de broodschalen en beker op de avondmaaltafel gezet. Eerder hadden twee kinderen al twee brandende kaarsen met kandelaars daar naartoe gebracht.

Na afloop van de kerkdienst werd er een toepasselijke aubade gegeven door Muziekvereniging De Heerlijkheid Hoogmade.

De volledige tekst van de artikelen is te lezen via: www.hemessen.nl

Woubrugge - De Nederlands Hervormde kerk in Woubrugge heeft in 1986 een gerestaureerde torenspits gekregen. Schilder C.J. Buis heeft ervoor gezorgd dat het windvaan, kruis en bol een fikse opknappbeurt kregen.

De kerk heeft in 1947 ook al in de steigers gestaan en anno 1986 was het weer zover.

Voor Het Witte Weekblad heeft de schilder in zijn atelier de maten van bol en scheepje haarfijn opgemeten.

De holle koperen bol heeft een diameter van 55 cm en is met schroefnageltjes aan elkaar gezet. Na uitgebreide voorbereiding kon de goudlijm erop, waarna er een patchwork van 'dubbeltoren goud' van 23,75 karaats in blokjes van 8 bij 8 cm opgelegd kon worden.

Op de foto is de heer Buis behoedzaam bezig met een kwastje het flinterdunne laagje goud, dat op een vloeipapiertje geplakt zit, op de bol uit te strijken.

Het koperen scheepje dat 115 cm lang en 66 cm hoog is, krijgt een exact dezelfde bewerking. De Hoogmadese smid Dekker vernieuwde de boegspriet van het eeuwenoude windvaantje, dat lijkt op een schoenertje met drie zeilen en een vlag met het Woubrugse wapen.

De historicus Wim Korteling gaf als stelling in zijn 'Bijdrage tot de geschiedenis van Esselijckwoude, Jacobsboude, Woubrugge', dat er vermoedelijk voor een scheepje als windwijzer is gekozen en geen haan, als herinnering aan ambachtsheer Johan, baron van Wassenaar van Duivenvoorde (1638-1659), de admiraal van Warmond.

Schilder Buis voert aan dat het ook wel eens zo kan zijn, dat er voor een schip is gekozen, omdat

in deze omgeving veel aan turfsteken per boot is gedaan.

De gouden bol komt onder het zwart gietijzeren kruis te rusten. Dit kruis is 3,65 meter lang en 2 meter breed. Voordat alles de lucht weer ingaat wordt het kruis eerst gezandstraald en krijgt daarna een zwarte teer epoxylaag. Bovenop het kruis komt dan het scheepje te prijken.

In 1953 werd er ook al gewerkt aan het interieur van de Woubrugse kerk. Schilder Buis assisteerde zijn vader met het restaureren van het marmeerwerk van het orgel. De banken en het plafond kregen toen ook een herstellingsbeurt. <<

EXCURSIE 24 september

Gaat u mee naar Nieuwkoop?

Wij hebben (vinden we zelf) een interessant programma. Dat (voorlopige) programma ziet er als volgt uit:

8.30 uur	Vertrek per bus vanaf NH Kerk Hoogmade
8.45 uur	Vertrek vanaf de Batehof Woubrugge
9.15 – 9.30 uur	Inschepen bij Natuurmonumenten Nieuwkoop
9.30 uur	Varen door de legakkers op zoek naar vogels en bijzondere planten (zoals purperreiger, buizerd, kiekendief, en zeldzame bloemen en planten)
10.30 uur	Koffie met gebak bij restaurant Strand Zomer
11.30 uur	Terug naar het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten
12.30 – 13.30/14.00	Lunch bij Tijsterman
14.00 – 15.00	Naar keuze: Bezoek aan Oudheidkundig en Poldermuseum Nieuwkoop, of een wandeling met een gids door de naastliggende polder
15.00 – 16.00 uur	Koffie, thee of iets anders bij De Ruygheborg
16.00 uur	Terug naar Woubrugge /Hoogmade

De kosten voor deze excursie bedragen € 40,00 per persoon voor leden en hun huisgenoten, en € 50,00 voor niet-leden. Inschrijven kan voor 31 augustus door onderstaand strookje in te leveren bij Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade of bij Anneke Zwarst, Van Eeghenstraat 40, 2481 XS Woubrugge onder gelijktijdige betaling van het verschuldigde bedrag. Deelname is op eigen risico.

Naam _____

Adres _____

Telefoon _____

_____ geeft zich op voor de excursie op zaterdag 24 september.

Aantal personen _____

dus te betalen _____

Hoogmade toen en nu

Wat een mooi plaatje met tweemaal de bomen: schuinstaand door de westenwind op de Boskade én weerspiegeld in het water van de Zuidzijdervaart. Met op de achtergrond de Doespoldermolen. Geschoten in het jaar ? vanaf de Wittert van Hooglandbrug, die in de volksmond in Hoogmade toen en nu nog steeds de 'stenen brug' wordt genoemd. Zie de kinderen en de T-Ford. Alles lang geleden. In het voorjaar van 1971 is de brug gereconstrueerd en verbreed. De markante woning rechts op de foto werd in de tweede helft van de vorige eeuw jarenlang bewoond door de familie Baak (links) en de familie Lieverse (rechts).

Op de achtergrond nu twee molens: de Doespoelen en de Kalkmolen. De Kalkmolen moest weg uit Leiderdorp en is in 2009 daar geplaatst. Links op de voorgrond boer Peter-Paul van der Meer op de kade van de grote Piestpolder. Rechts de woonboot van de familie Baak. (Foto Hugo Tander)

